

OECD Journal on Development

**Development Co-operation - 2006 Report - Efforts and Policies of the
Members of the Development Assistance Committee Vol. 8 Issue 1**

Summary in Turkish

OECD Kalkınma Dergisi

**Kalkınma ve İşbirliği – 2006 Raporu – Kalkınma Yardım Komitesi
Üyelerinin Çabaları ve Politikaları Cilt 8 Sayı 1**

Türkçe Özet

“Kalkınma Yardım Komitesi’nin (KYK) en önemli katkılarından biri ilgili kamuoyuna net ve tutarlı bilgiler verilmesidir. Şeffaflık verimliliğin anasıdır. Yardım daha iyi ve daha güvenli bir dünya için yapılan bir yatırımdır. Buna katkıda bulunanlar ve yardım alanlar, yardımın yoksullara somut sonuçlar sağlanmasına katkıda bulunmasını talep edebilirler ve etmelidirler de. Bu Rapordaki analiz ve bilgilerin bunun daha verimli kullanılmasının daha iyi tartışılmasına katkıda bulunmasını umarım.”

- Richard Manning (OECD KYK Başkanı)

OECD KYK (Kalkınma Yardım Komitesi) Başkanı Richard Manning tarafından sunulan bu yılın Kalkınma ve İşbirliği Raporu’nda genel yardım miktarına bakarak yardım veren ülkelerin 2010 yılına kadar küresel yardımları 130 milyar dolara, Afrika’ya yardımları ise iki katına çıkarma hedeflerine varılması doğrultusunda doğru yolda olup olmadıkları inceleniyor.

Raporda başlıca eğilimlere bakarak yardımların nereye gittiği – en çoğunu, en azını hangi bölgelerin aldığı; yardımları hangi sektörlerin (sağlık, eğitim vb) çektiği; borç yardımları ve acil durum yardımlarının toplam yardım akışları üzerindeki etkisinin ne olduğu ortaya konuyor.

Raporda ayrıca gelişmekte olan ülkelerde (yardımları da içeren) kamu harcamaları konusunda daha fazla yurtiçi hesap verebilirlik sağlanmasını teşvik için yardım veren ülkelerin nasıl daha fazla bir şeyler yapabileceği konusunda fikirler de ileri sürülüyor.

Ayrıca, ülkelerin Yardımların Etkinliği Hakkında Paris Bildirgesi’nin yaşama geçirilmesinde sağladığı - ya da sağlamadığı - ilerleme dahil, kalkınma ve işbirliğine

ilişkin bazı temel ölçümler hakkında bilgi veriliyor ve Ticaret İçin Yardım'ın artırılmasının nasıl en iyi etkide bulunabileceğine bakılıyor.

Yardımlar artıyor, ama ağırlık borçların silinmesinde

KYK üyesi ülkelerden toplam resmi kalkınma yardımları (RKY) 2005 yılında %32 artarak 106,8 milyar dolar gibi rekor bir seviyeye ulaştı.

Bu rakam söz konusu ülkelerin 2005 yılındaki toplam ulusal gelirinin %0,33'ü olup, 2004 yılındaki %0,26'yı geride bırakarak 1992 yılından bu yana en yüksek oranı oluşturuyor.

Fakat bu artışta aslan payını üç katı aşan (özellikle Irak ve Nijerya'ya) borç yardımı şeklindeki hibeler ile %15,8 artan insani yardımlar oluşturdu.

2005 yılında KYK tarafından yayınlanan ve yaygın bir şekilde sık atıfta bulunulan bir 'simülasyon' eğer yardım veren bütün ülkeler taahhütlerini yerine getirirse, 2004 yılında 80 milyar doların hemen biraz altında olan yardım miktarının 2010 yılına dek sabit kur oranıyla 130 milyar dolara çıkacağını gösteriyordu.

Ancak, KYK Başkanı Richard Manning bu hedefe ulaşılması için 2008-2010 döneminde çok büyük artışlar gerçekleştirilmesi gerektiğini ileri sürüyor. Bu da "vergi mükellefleri tarafından finanse edilen yardım programlarının kamu harcamalarının nerdeyse tüm diğer biçimlerinden daha hızlı bir şekilde" artırılması anlamına gelecek.

Richard Manning bu arada yardımların 2006 ve 2007 yıllarında borç yardımlarının azalması sonucunda mütevazî bir düşüş kaydetmesinin olası olduğunu öngörüyor.

Sahraaltı Afrika'ya yardımlar duraklıyor, ama yardımların çoğu yoksul ülkelere gidiyor

Sahraaltı Afrika'ya yardımlar hızla artı, fakat 2005 yılında çoğunlukla borç yardımı alan Nijerya hariç tutulursa, bu bölgeye yardımlar 2005 yılında neredeyse sabit kaldı.

Ancak, Afrika'ya yardımları iki katına çıkarma taahhütleri gerçekleştirildikçe borç yardımı dışındaki yardımların önümüzdeki yıllarda artması gerekiyor.

İleriye bakıldığında, Richard Manning 2005 yılından sonra Avrupa ve Uzakdoğu'da artan sayıda ülke kalkınmada ilerleme sağladıkça bu bölgeye yardımların gitgide azalmaya yüz tutacağını öngörüyor.

Şu anda tüm yardımların %96'sı gelişmekte olan ülkelerin daha yoksul bölümüne gidiyor. Bu da yardımların artık yoksulların yaşadıkları yerlere daha yakın bir şekilde tahsis edildiğini gösteriyor.

KYK dışındaki yardım veren ülkeler de yardımları arttırıyor

KYK üyesi OECD ülkelerinden yardımlar toplam resmi kalkınma yardımlarının %90'ına yakın bir bölümünü oluşturmaya devam edecek olmakla beraber, Richard Manning KYK dışındaki yardım veren ülkelerin yardımlarının da arttığını belirtiyor.

Gates Vakfı'nın kaynaklarını Warren Buffet bir gecede iki katına çıkardı.

KYK dışındaki ülkelerden yardımlar geleneksel olarak dünya çapındaki kalkınma yardımlarının yaklaşık %5'ini oluşturmaktadır. KYK dışındaki Kore ve Türkiye gibi OECD ülkeleri ile OECD ve AB dışındaki ülkeler yardımlarını arttırdıkça bu oranın büyümesi bekleniyor.

Yeni yardım verme şekilleri

Geçtiğimiz yılın ilginç özelliklerinden biri, kalkınma yardımının yeni ve yaratıcı şekilleri hakkında fikir tartışmaları aşamasından gerçekliğe geçilmiş olmasıdır.

Bu türden üç ana girişimin tümü sağlık alanındadır.

- Aşı ve Bağışıklık İçin Uluslararası Finansman Kolaylığı.
- Sıtma, verem ve HIV/AIDS konusunda yardım fonu yaratılması için havayolu harçları uygulama taahhütleri.
- Pazar talebinin düşük olduğu yerlerde aşular geliştirilmesi için teşvikler sağlanmasına dönük 'Peşin Pazar Taahhüdü'.

Yukarıdaki ilk iki girişimin küresel yardım alımlarında yılda 2 milyar dolar dolayında, toplam yardımların %2'sini bulan bir artış sağlaması bekleniyor.

Yardım Bağımlılığı

Yardım bağımlılığı gelişmekte olan ülkelerin makro-ekonomik istikrarını ve rekabet gücünü tehlikeye düşüren ve sağlıksız bir şekilde yardımlara bağımlı hale gelmelerine neden olan (ve 'Hollanda Hastalığı' denilen) seviyelere mi ulaştı?

KYK istatistikleri 1990'larda önemli bir düşüş yaşandıktan sonra genel yardım bağımlılığı seviyelerinin düşük ve istikrarlı olduğunu gösteriyor. Bağımlılığın yüksek seviyelerde olduğu ülkelere bazıları küçük adalar ya da çatışmalardan etkilenen devletler. Ama yardımlar taahhütlere uygun şekilde artarsa, daha büyük bazı ülkeler de bağımlılık seviyelerinin bir miktar arttığına tanık olabilir.

Yardımların Etkinliğine İlişkin Paris Bildirgesinin İzlenmesi

Yardımların Etkinliğine İlişkin Paris Bildirgesi'nin 2005 yılında sayısı yüzün üstünde yardım veren ülke, gelişmekte olan ülke ve çoktarafli kuruluş tarafından kabul edilmesinden bu yana bildirgenin uygulanması OECD KYK tarafından izleniyor. Bu yılın Kalkınma ve İşbirliği Raporu'nda 2006 yılı Paris Bildirgesinin İzlenmesi Hakkında Temel Araştırmanın bazı ön bulguları açıklanıyor.

Burada yardımda bulunma maliyetlerinin yönetilmesine daha fazla dikkat gösterilmesi gerektiği öneriliyor. Şu da gerçek ki, yardımların etkinliği işlem maliyetlerinin azaltılması konusunu aşıyor; ülke düzeyinde daha güçlü ve daha hesap verebilir kurumların da bu kapsamda yer alması gerekiyor. Araştırma ayrıca bu alanda da daha fazla çalışma yapılması gerektiğini gösteriyor.

Araştırmaya 31 ülke katıldı.

Yurtiçi Hesap Verebilirliğin Geliştirilmesi

Richard Manning yoksul ülkelerin hükümetlerinin yurttaşlarına hesap verebilirliğinin daha fazla geliştirilmesi için yardım veren ülkelerin daha fazlasını yapabilecekleri ve yapmaları gereken alanları tespit ediyor. Önerileri şunlar:

- Yoksulluğu azaltıcı stratejilerin formülasyonunda sivil toplumdan aktörlerle danışmanın geliştirilmesine yönelik çalışmaların sürdürülmesi, bunun yanı sıra hesap verebilirliğin geliştirilmesi için iletişimin kullanılması.
- Vergi toplama sistemlerinin geliştirilmesine daha fazla dikkat gösterilmesi.

Manning, genellikle yardımlar değil de vergi gelirleri yüksek seviyede olduğunda hükümetlerin yurttaşlarına hesap verebilirliğinin en iyi durumda olduğuna işaret ediyor.

Yardım veren ülkeler kapasiteyi geliştirmeye yardımcı olarak ‘devletin daha iyi çalıştırılmasını sağlama’ konusunda köklü bir deneyime sahip. Yerel politik tartışmaların koşullarını belirleyen toplumsal sözleşmenin temellerine dışarıdan karışılması çok daha hassas bir konu olmakla birlikte, yine de yardım veren ülkeler tarafından daha fazla desteklenmesinin değerlendirilmesi gereken hususlar şunlar:

- temsili hükümet
- bağımsız yargı
- bağımsız medya.

Yardım İçin Ticaret

Gelişmekte olan ülkelerde ticaret kapasitesinin güçlenmesi desteklenmeksizin pazara erişimin iyileştirilmesinin yoksulluğun azaltılması üzerinde pek etkisi olmayacak.

Bu raporda okuyucuların dikkati ‘Ticaret İçin Yardım’ programlarının paranın karşılığını iyi vermediğini vurgulayan son değerlendirmelere çekiliyor ve Yardımların Etkinliği Hakkındaki Paris Bildirgesi’nin bu programlarda sistematik bir şekilde uygulanmaktan uzak olduğuna işaret ediliyor. Sonuca dayalı yönetim ve ülke sorumluluğunun önemi gibi önerilerde bulunuluyor.

2004 yılında Ticaret İçin Yardım’a destek gündeminde ticaretle ilgili 2,5 milyar dolarlık destek, altyapı inşası için 12,9 milyar dolar ve üretken kapasitelerin desteklenmesi için 7,3 milyar dolar vardı. Gerçekte, Uruguay Raundunun sonuçlanmasından bu yana, borç yardımları hariç, toplam RKY içinde Ticaret İçin Yardım’ın payı ortalama %24 oldu.

Ülke Notları: İki Taraflı Yardım Veren Ülkelerin Çabaları ve Politikaları

Her yıl Kalkınma ve İşbirliği Raporu’nda iki taraflı yardım veren ülkelerin tekil çabaları ve politikalarıyla ilgili notlar bir araya getiriliyor.

2006 yılındaki temel özellikler arasında şunlar yer alıyor:

- Yoksulluğun azaltılması yardım veren ülkelerin çoğu için merkezi olmasa bile güçlü bir odak noktası olmaya devam ediyor.
- Üyelerin Milenyum Kalkınma Hedefleri’ne bağlılığı devam ediyor.

- Yardım veren ülkelerin yönetim gündemlerinin ana amacını yolsuzluklarla mücadele oluşturuyordu.
- Yardım veren ülkelere birkaç güvenlik sektöründe reformu destekleyen programlarını geliştirdiler.
- Politikaların tutarlılığı alanında daha yapılması gereken çok şey var.
- Sonuçlara odaklı olarak izleme ve değerlendirmeye daha fazla dikkat gösteriliyor.
- Eş gözden geçirmeye tabi tutularak haklarında daha eksiksiz olarak ayrıntılı bilgiler verilen beş ülke: Yunanistan, Hollanda, Portekiz, Britanya ve ABD.

İstatistikler

Kalkınma ve İşbirliği raporunun istatistikli ekinde üyelerin yardım bütçeleri hakkında ayrıntılı tablolar, grafikler ve şemalarla son bilgiler toplanıp bir araya getiriliyor. Bu bilgilerin başlıcaları burada yer alıyor.

Analiz ve istatistikli ekin tamamının alınabileceği internet adresi:

www.sourceoecd.org/development

© OECD 2007

Bu özet metin, resmi bir OECD çevirisi değildir.

Bu özet metin, OECD telif hakkı ve yayının aslının ismi belirtilmek koşuluyla çoğaltılabilir.

Değişik dillerdeki özet metinler, aslı İngilizce ve Fransızca dillerinde yayınlanan OECD yayınlarının kısaltılmış çevirileridir.

Bu yayınlar OECD İnternet Kitabevi'nden ücretsiz olarak temin edilebilir
www.oecd.org/bookshop/

Daha fazla bilgi için, OECD Halkla İlişkiler ve İletişim Müdürlüğü,
Haklar ve Çeviri Birimi'ne başvurunuz.

rights@oecd.org

Faks: +33 (0)1 45 24 99 30

OECD Rights and Translation Unit (PAC)
2 rue André-Pascal
75116 Paris
Fransa

İnternet web sitemiz: www.oecd.org/rights/

